

„Edinost“

izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdani na leto gl. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč., večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč., izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglaš

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 14. Drugo sejo delavskega sveta, pridodeljenega statističnemu uradu, je otvoril trgovinski minister baron Dipauli v govoru, v katerem je izrazil nadejo, da bode delavski svet v smislu sporazumljenja in zmernosti deloval na rešenju svoje naloge. Dvorni svetovalec Tillat je pozdravil trgovinskega ministra v imenu delavskega sveta. Opravilni red se je sprejel en bloc. Program delavskega statističnega urada za preosnovo statistike, ustavljanja dela in izključevanja iz dela, se je sprejel brez spremembe. Na neko vprašanje je izjavil predsednik, da se bode pri sestavi uzorcev za poizvedovanja oziralo na jezik, katerega govorijo dotične stranke.

Dunaj 14. Danes popoldne so došli na Dunaj vojvoda in vojvodinja Kumberlandska, danski kralj Kristijan, danski princ Waldemar in princ Jurij iz Grške.

Dunaj 14. Borzna komora je v današnji seji soglasno sprejela naslednje predloge: 1. da se izroči cesarju o priliki njegove petdesetletnice udanostna adresa; 2. da se dne 2. decembra, kakor na dan jubileja, opusti borzni shod in 3. da se podari obstoječi Fran Josipovi jubilejni ustanovi 50.000 goldinarjev.

Stanislav 14. Pri Makovu je vsled megle in gladkega ledu sunil tovorni vlak v poštni vlak, ki se je ravno pripeljal nasproti. Pri tem se je prevrnilo in potrla več vagonov poštnega vlaka. Inženirju Sternhellu, ki se je vozil s poštnim vlakom, je zlomilo nogo, poštni konduktor in neka žena sta lahko poškodovana.

Krakov 14. Danes v noči sta med postajama Tarnov in Tzarna trčila skupaj dva tovorna vlaka. Dva konduktorja sta ubita, dva težko ranjena in eden lahko ranjen.

Geneva 14. Lucheni je uležel prošnjo, naj se njegova obsodba ovrže.

Carigrad 14. Izredno poslanstvo turško je prineslo sultanu iz Livadije lastnoročno pismo ruskega carja Nikolaja.

Pariz 14. Ob 7. uri zvečer sta silno trčila skupaj dva vlaka. Več vagonov je razbitih in okolo 20 oseb ranjenih.

New-York 14. Kakor javlja »Newyork-Her.« iz Washingtona, je dal tajnik mornarice, Song, povelje, naj zaustavijo popravljanje vojnih ladij pri Brooklynu, dokler se Španija ne odloči glede Filipin. Nadalje je odredil Song, da se mobilizirajo štiri vojne ladije, a dve, ki se nahajata v Rio, da ostaneta.

London 13. Bivši državni podtajnik za zunanje stvari, Grey, je imel včeraj v Ashingtonu govor v katerem je odobral politiko Salisburyja v vprašanju glede Fašode. Glede zasedenja Egipta po Angležki, je rekel Grey, da je šla Angležka v Egipt z obljubo in namenom, da se zopet povrne. Okolnosti pa da so vstvarile obveznosti, o katerih se ni moglo vedeti naprej in katerih se tudi ni bilo nadejati. Ako zapusti Angležka Egipt, tedaj bi padel isti zopet v svoje prejšnje stanje in Angležka bi si s tem razdrla svoje veliko delo. Obveznosti Angležke so vstvarile položaj, katerega vzdržati je zavezana vsaka angležka vlada. Govorec o nevarnostih, katere bi nastale o boju med narodi za

razširjenje njihovih držav, je pozdravil Grey manifest ruskega carja kakor poročstvo, da želi vsaj Rusija, da se vzdrži mir.

London 13. Bivši minister za notranje stvari, Asquit, je imel včeraj v Padihamu (Lancashire) govor, v katerem je rekel, da je še poravnati kočljiva vprašanja z Francijo, vendar pa more Egiptu povrnjeni Nil pomeniti Nil, ki je odprt legitimni trgovini ne samo Velike Britanske, temveč tudi vsake druge vlast.

Govornik je rekel dalje, da je dobro znamenje za bodočnost, ako se zbliza angleški in ameriški narod v trenutku, ko postane Amerika kolonijalna in državna vlast (imperial power). Britanski in ameriški interesi na Kitajskem so identični in njihovo skupno delovanje v vzajemne namene bi se dotikalo vse bodoče diplomacije daljnjega vshoda.

V nekem drugem govoru, katerega je imel v Swindonu (Wiltshire) je rekel predsednik trgovinskega urada, Ritchie, da Angležka ne želi delati ovir francoski trgovini, vendar pa da namerava vzdržati egiptovsko gospodarstvo ob vsem Nilu.

O delovanju društva „Edinost“,

oziroma o dogodkih v minolemu društvenem letu je poročal tajnik Cotič na obnem zboru tega društva nastopno:

Slavni zbor! Odbor, ki je vodil posle tega društva v tem minolemu razdobju, stopa danes pred vas precej kasneje, nego bi bil moral. Kake 4 mesece smo odlašali letos z razpisom obnega zbora, toda to se ni zgodilo po naši volji ali krivdi, marveč so razmere, kakoršne so bile nastopile že lani v jeseni v parlamentu na Dunaju in ki so zaprečile vsako plodonosno delovanje zastopnikov različnih narodov, provzročile, da je postalo vse politično položanje tako nejasno in krizičavo, da je tudi najizkušenejši parlamentarec taval kakor v temi in v temi tavajo in se pehajo in se — sovražijo še vedno tudi avstrijski narodi. In naravno, da smo v temi tudi — mi. Ali gospoda! Skušnja nas uči, da, čim huja je nejasnost, tem večja je radovednost! Dovolj umljivo pa je, da smo mi želeli ustreči tej radovednosti, in da smo radi te želje čakali in čakali, odlašali in odlašali, da bi se stvari zasukale tako ali tako, le da bi se položanje zjasnilo: in da bi vam potem mogli povedati kaj točnega o bilanci naših mučnih naporov za zboljšanje materialnega in kulturnega stanja in za osiguranje obstanka milega nam naroda slovensko-hrvatskega. Ali čakali smo — zastonj! No, kar naravnost vendar ne smemo izključiti možnosti, da so se stvari v ta zadnji čas morda že zasukale na pot in v smer, v kateri se bodo razvijale na dalje in da bode ta pot — pot do boljšega! Toda, kakor rečeno, pojasnila vam ne moremo dati nikakega, ker so naši gg. zastopniki zapeti gori do podbratka in varujejo strogo tajnost o tem, kar se vrši gori v središču države. Pravijo, da jih v to veže dana beseda. Nam torej ne preostaja družega, nego da stopamo danes pred vas izjavo: odlašali smo in čakali jasnosti, a je nismo pričakali.

Poročati nam je torej skoraj o pol drugem letu življenja in delovanja našega društva. Ako bi hoteli v jedni potezi označiti naše delovanje, rekli

bi, da se isto ni vspelo nad višino skromnosti — kakor so sploh skromne vse naše razmere —, ali popolnoma neplodno vendar ni bilo. A verujte nam, da volja je bila vsikdar najboljša, in da ni naša volja, ki so vspehi navadno zaostajali za našo voljo in našimi nameni. Saj poznate pretužne političke razmere naše! Toda ne bilo bi prav in lagali bi sami sebi v lastni žep, ako bi se odtezali spoznanju, da je tudi v lastnem našem taboru še marsikaka ovira, še marsikateri nedostatek, ki ne povpešuje baš narodnega delovanja.

Dovoljeno nam bodi torej, da vam sedaj omenimo nekoliko važnejih dogodkov iz našega delovanja, od onega dne, ko ste nam zadnjič poverili vodstvo tega društva.

Na zadnjem obnem zboru izvoljeni odbor se je konstituiral nastopno: predsednik Matko Mandić, 1. podpredsednik dr. Gustav Gregorin, 2. podpredsednik dr. Otok Rybač, tajnik Makso Cotič in blagajnik Ante Bogdanović.

V tem času je društvo priredilo v okolici 5 sijajno vspelih javnih shodov: dne 26. oktobra 1897. sv. Ivanu, 10. novembra 1897. na Proseku, 30. novembra 1897. v Bazovici, 12. decembra 1897. v Škednju in 1. maja 1898. v Barokovljah. Vsi ti shodi so bili prav dobro obiskani in nam je bilo posezanje v razprave od strani našega ljudstva v spričevalo, kako da se je isto jelo zanimati za javne stvari in torej polagoma dozorevati politički. Sosebno smo bili veseli shoda v Bazovici, ki nas je — v veliko tolažbo našo — uveril, da je tudi v onih krajih jela svitati luč pravega spoznanja. Shoda v Škednju in na Proseku sta bila znamenita po tem, ker se je z istima pozneje bavilo sodišče. Gledé dogodkov na shodu v Škednju je stvar — ako smemo tako reči — padla v vodo, predno se je predstavila javnosti, gledé shoda na Proseku pa stvar ni še zaključena, ali vsa nada je, da se završi po naši želji, po pravu, in da bode dokazano, da kritika naših mož o delovanju izvestnih javnih organov je bila sicer rezka, ali opravičena vseskozi, in da bode konečni izid te afere kričeče poglavje v ilustracijo razmer, v katerih mora živeti naše ljudstvo vsled tega, ker zistem ali ne zna ali noče postavljati pravih ljudi na pravo mesto! Na teh shodih je bilo — poleg družih — najvažnejim predmetom vprašanje — zelo nujno, življensko vprašanje: uredbe zemljiških knjig. Temu važnemu vprašanju bomo morali tudi v bodočnosti obratiti vso pozornost svojo.

Dne 30. julija 1897. se je vršil v Ljubljani shod hrvatskih in slovenskih poslancev, na katerem so se storili sklepi, ki so, ali naj bi bili direktiva vsemu delovanju in nastopanju naših poslancev. Sklep gledé Primorske se je glasil: »SedANJI vladni zistem se mora z ozirom na neznosne razmere slovenskega prebivalstva premeniti v najkrajšem času, in to tembolj, ker so se razmere izza mnolega zasedanja poslanske zbornice še poojstrile v vsakem oziru. Vlade, ki ne bi zadostile vsem tem tu izraženim zahtevam bi zbrani poslanci ne smeli podpisati.«

Tako so jo pogodili zbrani poslanci dne 30. julija lanskega leta. Tega pa ne treba praviti posebno, kako so od takrat stvari v vladnem zistemu ostale staeijonarne in v koliko so se — poslabšale!

Za ves narod slovenski zgodovinsko važen je bil dan 17. septembra 1897. Tega dne se je vršil v Ljubljani vseslovenski in istrsko-hrvatski shod! Na tem shodu je govoril o naših tužnih odnošajih gosp. posl. Spinčič. Vso čast njegovi zgovornosti, ali da je svojim govorom vzbujal največjo senzacijo, ni bila toliko zaslug njegove zgovornosti, ampak vzrok senzaciji je bila grozota odnošajev, o katerih je pripovedoval. Ta shod je najvselejši pojav, in ako bi mi Slovenci delali v istem duhu, ki je vel na tem shodu, delali za uresničenje vsega onega, kar se se je sklepalo na tem shodu, tedaj bi se mi Slovenci kazali danes svetu morda od strani, ki bi bila častnejša, nego je ona, od katere se kažemo.

V tem razdobju smo imeli troje volitev, za katere se je zanimalo naše društvo, in gledalo, da smo dosegli, kar se je doseči dalo: volitve v komisijo za odmerjanje pridobnine, volitve v zavarovalnico za slučaj nezgod in volitve v cenilno komisijo za odmerjanje dohodnine.

Volitev v komisijo za odmerjanje pridobnine se nismo udeležili, pač pa se je društvo obrnilo do slavne vlade, naj ona o izberanju svojih členov jemlje v ozir naš slovenski življenjski. Naši prošnji je bilo ustrezno vsaj deloma.

Veliko posla in zgube časa je bilo za volitve v oni nesrečni zavod, ki se imenuje zavarovalnica za slučaj nezgod. Da-si je ogromna večina prebivalstva v področju tega zavoda slovanska, gospodujejo na njem svobodno, kakor le hočejo, le nekoliko poznanih tržaških gospodov ob tih i azistenci zastopnika slavne vlade. Cele knjige bi lahko polnili z izgledi, kako se postopa tu z večino in kako se gladi manjšino, kako je krivo gledan slovanski domačin in kako je protežiran laški tujec; iz kratka: kolika krivica se godi tisočem slovanskih delavcev-zavarovancev! Toda za to ni danes ni časa, ni prostora. Opozorjamo pa slovenske in hrvatske poslance, naj ne mirujejo, dokler se ne odpravijo te škandalozne razmere. Za volitve v ta zavod smo stopili takoj v zvezo z ljubljanskim odborom in na našo prošnjo je bil gospod Peter Grasselli parkrat prišel v Trst na posvetovanje. Pisali smo tudi rodoljubom po Dalmaciji in slednjič smo stopili v pogajanja tudi z socijalistiško stranko, v menenju, da tu treba pustiti na strani vse razlike političnega mišljenja, in skupno nastopiti, da se odpravijo razmere, ki so v skupno škodo našega ljudstva. Žal, da so se pogajanja razbila ob predsodkih in tesnosrčnosti socijalistov. Neslogi med nasprotniki sedanjim olastnežem v zavarovalnici in tih i azistenci vladnega zastopnika k vsemu, kakor so gospodje »vodili« volitve, je bila posledica, da so iste izpadle najneugodnejše. Od Slovencev sta bila izvoljena le gg. Josip Kušar in Andrej Krečič, namestnikom pa g. I. Verbič. In tako gospodujejo dalje na zavodu, ki obseza vse Primorsko, Kranjsko in Dalmacijo, nekaj tržaških gospodov kakor — hočejo!

Veselejši pojav so bile volitve v cenilno komisijo za odmerjanje dohodnine. Teh volitev smo se udeležili za III. razred okolice. In dasi smo naša kandidata priporočili volilem le kratkimi pismi in še le par dni pred volitvami ter se je opustila vsaka druga agitacija, sta bila vendar izvoljena g. Andrej Černe členom in g. Josip Balanč njegova namestnikom. Naši vrli posestniki okoličanski so glasovali kakor jeden mož in so podali tako lep izgled potrebne discipline.

Znamenit dan je bil za naše Primorsko 16. december 1897., ko je prinesla vladna »Wiener Zeitung« obvestilo, da gospod vitez Rinaldini odhaja v davno že zasluženi pokoj. To je: mi smo si le domišljali takrat, da bode ta dan značil mejnik med žalostno minolostjo in vsaj kolikor toliko veselejo bodočnostjo. Slabo smo si mislili. Ako bi hoteli primerjati mej prej in poslej, uverili bi se kmalo, da nimamo česa primerjati, ker je ostalo vse pri starem. Poznejši posestnik je jednostavno prevzel inventar od prejšnjega posestnika in pri »hiši« so ostali isti posli in iste — slabe navade! (Burna veselost in smeh med poslušalci. Op. ured.) In Slovenci in Hrvatje vemo sedaj, da smo bogatejši — za jedno razočaranje.

Da je na Primorskem res ostalo vse pri starem, o tem pričajo razna dejstva. Afëra Nabergoj je n. pr. še vedno akutna, da-si se je tudi upravno sodišče že izreklo za naše pravo v zmislu parlamentarizma in pravice volilcev do svobodnega iz-

beranja lastnih zastopnikov. Istotako se šolsko vprašanje ni ganilo z mesta in je še vedno nerešeno vzlie 14 let starim prošnjam in 4 leta starim rekurzom; in slednjič pričajo dogodki, ki so se vršili po onem strašnem dnevu, ko je bodalo v roki poživljenega človeka uničilo dragoceno življenje najplemeniteje žene, naše matere cesarice Elizabete. Le naravno je, da se je moral narod, kakoršen je slovenski, ki je neštevilnokrat prelival potoke svoje krvi za dinastijo, kateri je pripadala umorjena mučenica — da se je moral tak narod čutiti zadetega notri v globino svoje duše in da mu je vzkripelo vse čustvo vanje v divji boli, ko je pretresala svet vest o groznem dogodku v Genevi. Tudi naše društvo, hoteče biti tolmačem iskrenega sočutja narodovega ob neopisni nesreči, je odposlalo deputacijo pred njeg. ekselencio gospoda namestnika s prošnjo, naj sporoči pred Najvišji prestol o tem, kar smo občutili vsi v svojih sreih.

Lani v oktobru smo praznovali v Barkovljah ganljivo slavnost, kateri je tako rekoč kumovalo naše društvo. Saj se je slavnost vršila v spomin moža, ki je prav mladeniško gorečnostjo deloval za to društvo, v spomin veliko prezgodaj preminolega bivšega blagajnika našega, nepozabnega Dragotina Martelance. Bil je to najplemenitejši čin pijetete, pred kakršnimi se spoštljivo odkrivajo povsodi, kjer bivajo — civilizovani ljudje. Naš mestni zastop pa biva menda neke druge izven teritorija, na katerem še veljajo civilizovani odnošaji in je menil, da mora tudi proti takim činom nastopati pot rekurzov, pot pritožeb, pot borb, pot netolerancije, pot narodne mržnje. No, pred kratkim ga je poučilo upravno sodišče na Dunaju, da če ne druge, pa vsaj to pravico ima pošteti Slovenci na tržaški zemlji, da sme častiti svoje drage mrtve in svoje dobrotnike.

V tej dobi se je odbor tega društva bavil tudi vprašanjem spremembe pravil, tako, da se društvu pomnože dohodki in da se povspeši pristopanje členov. O tem bode govora danes.

Dne 2. decembra bode slavil naš presvetli cesar petdesetletnico svojega vladanja in ob tej priliki bodo narodi avstrijski obsipali svojega vladarja dokazi svoje udanosti in ljubezni. Odbor tega društva je smatral za svojo dolžnost, da po prime inicijativo v ta namen, da tudi mi tržaški Slovenci na primeren način, to je, po intencijah Njegovega Veličanstva, proslavimo ta jubilej: dobrim činom v prosep naroda svojega. Po inicijativi odbora tega društva so se vršila dolga posvetovanja, ki so dovedla do tega, da se je zasnova odbor, ki snuje prepotrebno »Dijaško podporno društvo« v Trstu. Činom v pospeševanje kulture naroda hočemo torej proslaviti cesarski jubilej in pozivljamo rojake najiskrenejše, naj pripomorejo vsaki po svoji moči do takega, čim dostojnejšega duševnega spomenika naše ljubezni do vladarja in do naroda svojega!

Naše društvo je bilo zastopano na slavnostih Palačnega v Pragi — kjer smo čuli obnovljenih priseg pobratimstva in zavezništva med narodoma češkim in slovenskim; na slavnosti v Sežani in na Proseku. Na razne druge narodne slavnosti pa smo poslali brzojavne pozdrave: v Krakovo, kjer so si sezali v roke zastopniki Poljakov, Čehov, Malorusov in Jugoslovanov in se je — tako se nadajamo — zasnova nova doba v življenju avstrijskega slovanstva; na slavnost slavnega poljskega pesnika Mickieviča, na shod županov v Ljubljani, na shod odvetnikov, na shod stranke prava na Sušaka. Mimo tega se je odbor ves čas intenzivno bavil z dogodki v Istri in je tudi podpiral po svoji moči težke borbe tamošnjega naroda trpin. Kadar-koli je bilo potrebno, smo obveščali poslance na Dunaju o tem in onem ter jim priporočali to in ono. Posebno smo se zanimali za one nesrečneže, ki so v zaporu radi dogodkov o lanskim volitvah. Najprvo je bil namen, da bi se poslala deputacija na Dunaj. Na nesrečo je prav v oni čas prišel vmes dogodek v Genevi. No, sedaj so vzeli stvar v roke gg. državni poslanci, o katerih smo uverjeni, da store vse, kar se storiti da v tej stvari.

Večpomemben dan v življenju tržaških Slovencev je bil tudi dan 2. aprila 1898, ko je glasilo tega društva otvorilo svojo lastno tiskarno in s tem ustvarilo trdno podlago za uspešno novinarsko zastopanje naše narodne stvari. In zadovoljstvom smemo konstatirati, da se glasilo našega društva

vedno bolj širi med ljudstvom in da pridobiva na ugledu mej prijatelji in nasprotniki. Ustanova lastne tiskarne znači vsakako velik napredek tržaških Slovencev. Mi pa res ne moremo drugače, nego da tu imenujemo onega, ki je doprinesel velikih žrtev v ta namen in ki tudi še sedaj vedno obrača vso svojo skrb in žrtvuje svoj čas za razvoj našega društvenega glasila — gosp. odvetnika dra. Gregorina. (Viharno ploskanje.)

Tako smo vam podali površno sliko našega delovanja in dogodkov v tej dobi, odkar smo bili zadnjič skupaj. Še enkrat izrekamo svoje obžalovanje, da vam ne moremo podati pojasnila o sedanjem političnem položaju. Nam ne preostaja drugega, nego da zaupamo svojim zastopnikom na Dunaju in njih slovanskim zaveznikom, da store vse možno v ta namen, da enkrat zasije zlato solnce pravice in svobode tudi pred naša slovanska vrata! Od vas pa pričakujemo, naj že pride karkoli hoče, da ostanete isti zvesti bojovníki za odrešenje naroda svojega, kakoršni ste bili dosedaj, vsikdar junaki pod zastavo — pravice, svobode, kulture in humanitete! Bog blagoslovi vse delo slovenskih rodoljubov in sosebno še trud — prihodnjega odbora vašega!

Politični pregled.

V TRSTU, dne 15. novembra.

Poziv na upor proti zakonu. Javili smo bili že v sobotnem večernem izdanju, da je najviše sodišče izreklo, da je više deželno sodišče v Gradcu kršilo zakone, ko ni hotelo pripustiti slovenskega jezika kakor razpravni jezik na tem sodišču. Više deželno sodišče je torej primorano vsprejemati slovenske vloge in reševati v tem jeziku, ampak dopuščati ta jezik tudi na ustmenih razpravah. To je vsakako velike načelne važnosti. A motijo se nasprotniki, ako menijo, da mi poskakujemo sedaj samega veselja. Ne, prej občutimo danes nekaj, kakor da nas peče v dušo, neko ogorčenje na tem, da moramo mi Slovenci vojevati še le take boje, predno prisilimo, da pride tudi za nas do veljave tako najprimitivnejše pisano in naravno pravo. A ravno ob tej priliki, ko bi se morali Nemci sramovati svojega postopanja, se še drznejo sumničiti in groziti dotičnemu senatu na najvišjemu sodišču ter pozivljati sodnike graške na upor proti izreku najvišjega sodišča. »Grazer Tagespost« je n. pr. tako infamna, da označuje rečeno razsodbo le kakor menenje dotičnega senata, o katerega sestavi bode moral še le odgovarjati pravosodni minister.

To je nesramno sumničenje, češ, kakor da da se je dotični senat navlašč sestavil iz samih pristranskih sodnikov. Potem trdi isti list, da ta razsodba velja za jeden posamičen slučaj in se nadeja, da ostanejo sodniki pri svojem dosedanjem postopanju, da ostane »samostojno«, to je, da se ne bode brigalo za razsodbe više instance. To je pač očitno ščuvanje na upor proti avtoriteti in proti zakonu. Taki nauki se širijo od nemške strani in sedaj menda ne treba ničesar družega v dokaz, da bi ti ljudje za svojo strankarsko korist lahkim sreem podrli vso podlago pravnemu življenju v državi. In to je tista stranka, ki se imenuje »državo vzdržujočo stranko!« No, nadajamo se, da še se najde kakov činitelj, ki pojasni — sit venia verbo — revolucionarjem v Gradcu, da oni niso država, ampak le stranka v državi, a nad vsemi da je zakon.

iz Srbije. Javno menenje v Srbiji je jako vznemirjeno vsled vesti, ki je došla v Beligrad, da je finančni minister Vladan Gjorgjevič sklenil posojilo z neko visoko banko, katera poslednja je v zvezi z neko svetovno banko. Posojilo bode znašalo 40 milijonov, katero se je najelo — kakor govore v Belemgradu — ob pogojih, jako nepovoljnih za Srbijo. Za garancijo, da se odstopijo državni gozdovi za izkoriščanje skozi 50 let, potem državne železnice, ki so se še le pred par leti komaj in težko muko rešile tujega kapitala. Srbska skupščina se sestane dne 24. t. m. Tedaj se bode videlo, koliko je resnice na tem. Ako se te govore pokažejo resnične, potem je ni več rešitve za srbsko vladu in je nje pad neizogiben. Ali pa je najemanje posojila znak, da se Milan odpravlja na pot?!

Srbski državni proračun za bodoče leto je naslednji: Dohodki 68,824.500 dinarov, stroški

68,822.563 dinarov, tako, da znaša torej prebitek 1931 dinarov. Glavni dohodki so: posredni davki 22,035.000 dinarov, neposredni davki 29,311.000 dinarov, kolkovina 2,500.000 dinarov, železnice, rudokopi, pošte in brzojavi 9,934.500 dinarov. Glavni izdatki so: civilna lista 1,200.000 dinarov, letna apanaža kralja Milana 360.000 dinarov, obresti od dolgov 9,784.545 dinarov, dotacije oboroženja in fond invalidov 1,000.000 dinarov, mirovine in podpore 2,722.051 dinarov, ministerstvo za pravosodje 1,722.530 dinarov, ministerstvo za nauk 2,937.265 dinarov, ministerstvo za zunanje stvari 1.644.217 dinarov, ministerstvo za notranje zadeve 3,353.750 dinarov, finančno ministerstvo 8,195.130 dinarov, vojno ministerstvo 15,754,613 dinarov, ministerstvo za javna dela 4,764.903 dinarov in trgovinsko ministerstvo 3,227.927 dinarov. — Kakor se vidi, je vsega tega dovolj za tako malo državico kakoršna je Srbija.

Domače vesti.

Občni zbor političnega društva »Edinost«. V novi odbor so bili izvoljeni: predsednikom gosp. prof. Mate Mandić; odborniki gg.: dr. Gustav Gregorin, dr. Otokar Rybač, Anton Bogdanović, Fran Rakuša, dr. Josip Abram, dr. Edvard Slavik, Makso Cotič, Ivan Balanč in Josip Turk; namestniki gg.: Ivan Šuman, Anton Miklavec, Ivan M. Vatovec, Andrej Černe, Dragotin Pertot, Ivan Goriup, Martin Pečar, Jakob Perhave, Miha Hrovatin. Pregledovalca računov: Gračijan Stepančič in Ivan Prelog. V dokaz, koliko je bilo zanimanje za razprave, pridodajemo še k večerajšnji notici, da so ljudje vztrajali do zadnjega, da-si je zborovanje trajalo od 9. ure predpoludne do 3/2 popoldne.

Gospode dopisnike in sotrudnike moramo vnovič prositi potrpljenja, ker moramo vsled obilice gradiva odlagati to in ono.

Za železnico Ture-Predel. Včeraj je bil na Dunaju shod zanimajočih se za drugo železniško zvezo s Trstom. Shod je izjavil soglasno, da je taka zveza nujno potrebna za vso državo ter se je izrekel, da bi bila črta Ture-Predel najkrajša, najboljša in najcenejša. Vlada je torej naprosena, da nemudoma predloži parlamentu načrt zakona za zgradbo te železnice in eventualnih lokalnih stranskih črt. Zajedno se pozivlja svobodna parlamentarna zveza za drugo železniško zvezo, naj kolikor možno povspesuje rešitev tega vprašanja.

Malce po prstih. Pišejo nam: Pregovor pravi, da slepec ne more soditi o barvah. Kadar hočemo označiti osebo, ali bolje rečeno, delovanje osebe, ki ni zmožna, oziroma, ki nima sredstev na razpolago, da bi sodila o čem, storimo najbolj kratko s tem, da jo opozorimo na zgoraj navedeni pregovor.

Tako je ta pregovor popolnoma na svojem mestu glede nekega dopisnika tržaškega v ljubljanskem »Slovenec«!

Ta mož menda pozna tržaške razmere približno toliko, kolikor slepec barve. Večkrat majamo z rameni, ko čitamo njegove kolobocije in večkrat že smo namenili, da odgovorimo ter malo okreamo dotičnega nervoznega »dopisnika«, toda odlašali smo z nadejo, da se ali spametuje, ali pa odleti se svojim balonom v zračne višine! Ker se je pa g. tajni (?) dopisnik premislil in ostal še mej nevernimi »razkolniki« tržaškimi, kjer se mu mora duša zgrazati nad nami, zgubljenimi ovčicami, si ne moremo druzega, nego da svetujemo temu vzor-narodnjaku (!) naj — ko že drugi nočejo tega — vsaj on kaj dela za nesrečni in brezverski naš narod tržaški. Polena pod noge metati je lahko, za to delo ne potrebujemo tu takih »učenjakov«, kakoršen je, kakor znano, gosp. »dopisnik«, ker imamo dovolj drugih, ki skrbijo zato. Malo težje pa je že pisati kaj — pametnega, ne pa neumnosti, kakoršne je pisal — med drugim pametnim — v sobotni številki »Slovenec« in kakoršne piše opetovano. Kar se tiče smešnega zbadanja glede priseljavanja naših delavcev v Trst nadejam se, da ogovori uredništvo samo. (Morda, če bomo pri dobri volji; gotovo pa ni, kajti na izvestne vrste drezanja je navadno najboljši odgovor — molk! Mi moremo biti zadovoljni, ko vemo, da so dotični naš nasvet odobraval vsi oni, ki — po-

znajo Trst in njega razmere. Ured.) Zato za danes dovolj.

Opomniti pa moram še gosp. »dopisnika«, da se še srečava o pravem času in na pravem mestu. Balon.

Pogrebno društvo v Lonjerju vabi vse svoje ude na redni občni zbor, ki bode dne 21. t. m. v prostorih Mihe Čoka hšt. 124 ob 10. uri predpoludne. Dnevni red: 1. Nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Posamični nasveti. 4. Vpisovanje novih udov.

Za zastavo pevskega društva »Kolo« je nabrala gospica Marija Seme v društveni krčmi v Rocolu 2 K. 4 st. Prej izkazanih 249 K. 14 st. Skupaj 251 K. 18 st.

Kakor podporni ud je pristopil temu društvu gospod Skedel Ivan.

Družba sv. Mohorja. Z razpošiljanjem družbenih knjig smo ravnokar pričeli. Razpošiljatev se je nekoliko zavlekla zaradi raznih zaprek, ki se navadno le prerade vsako leto pojavljajo, in ker je imela tiskarna letos s knjigo »Naš cesar« zaradi večje oblike in mnogih podob podvojeno delo. Upamo pa, da baš ta knjiga po lepi vsebini in krasni zunanji obliki razveseli vse ude in da bode Slovincem trajen spomin petdesetletnice našega ljubljenskega, toliko skušanega cesarja!

Knjige razpošljejo se letos posamičnim škofijam po tem redu: 1. goriška, 2. krška, 3. tržaška, 4. sekovska, 6. somboteljska, 6. senjska, 7. poreška, 8. razni kraji, 9. ljubljanska, 10. lavantinska, 11. zagrebška, 12. Amerika in Afrika.

Cenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo »aviso«, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki provročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje.

One gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zaboji ne zastavljajo prostora, katerega nam itak primankuje na vse strani.

Odbor se potruji po svojih močeh, da udje sedaj knjige čim preje dobé v roke. — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem Slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter vneimate v sreih njihovih ljubezen do Boga, domovine in cesarja!

V Celovcu, dne 8. novembra 1898.

Odbor.

Razprava proti I. partiji izgednikov nabrežinskih se je nadaljevala sinoči ob 5. uri in danes predpoludne. Sinoči se je dovršilo zaslišanje prič. Na predlog državnega pravdnistva so bili zaslišani jetničar Čermak, preiskovalni sodnik dr. Kramer in njegov zapisnikar Coverlizza. Prvi je izjavil, da se je vršila konfrontacija obtožencev in priče Matevža Furlana v ječi pri jezovitih v njegovi navzočnosti in v navzočnosti zapisnikarja, a preiskovalni sodnik da jim je sledil. Zapisnik da se je sestavil v njegovi pisarni. Preiskovalni sodnik je izpovedal, da je bil sicer navzoč na konfrontaciji pri »Jezovitih«, potem pa da je poslal zapisnikarja samega s pričo Furlanom v zapore v Via Tigor, kjer so se nahajali ostali obtoženci. To je potrdil tudi Coverlizza. Furlan je ostal pri svoji trditvi, da preiskovalni sodnik ni bil navzoč na vseh konfrontacijah in da ni on nobenega obdolžil določenega dejanja, temveč da je vedno le trdil, da jih je videl mej izgedniki. Zastopnik državnega pravdnistva pa je to smatral kakor preklicanje prve izpovedbe in na njegov predlog je dal predsednik pričo Furlana odvesti v preiskovalni zapor radi suma krivega pričanja.

Ostale priče, mej temi poškodovanci Josip Juch, Ivan Wildi, Banohi, žandarmerijski stražmojster Kopačin, Grattoni in nekateri drugi pripovedovali so že znane dogodke, ne da bi bili poznali katerega obtožencev kakor storilec. Zatem se je pričelo čitanje v obtožnici predlaganih spisov, kar je trajalo do 8. ure zvečer. Danes predpoludne se je nadaljevalo čitanje zapisnikov in zlasti kazenskih izvadkov, iz katerih je razvidno, da ni bil še nobeden obtožencev obsojen do sedaj radi zločina. Na predsednikovo vprašanje, imajo-li stranke postaviti še kake predloge, se je oglasil branitelj dr. Rybář.

Pritožuje se ostro radi tega, da se je toli obširna obtožnica tako kasno dostavila, da radi velikega števila obtožencev in obsežnosti pravnega materiala ni bilo nikakor mogoče pred obravnavo predlagati zaslišanje novih prič, je predlagal, naj se glede obtožencev Primožiča in Ferfolja zaslišijo priče, ki potrdijo, da ta dva obtoženea dne 13. septembra niti nista bila v Nabrežini. Sodni dvor pa je ta predlog odklonil.

Na to so sledila izvajanja državnega pravdnika in braniteljev. Jedro izvajanj prvega in braniteljev dra. Rybářa in dra. Padovana, prinesemo jutri. Sodba se proglasi nočoj.

Proti II. partiji obtožencev nabrežinskih in devinskih se prične razprava jutri. Za to razpravo je zanimanje vseobče, zlasti zato, ker so med obtoženci župan devinski, gospod Ples in njegovi hčerki ter gospodičina učiteljica Lavra Scholz.

Obtožnico prinesemo jutri zjutraj.

Bila je laž. Prav tako je bilo, kakor smo slutili: vsa pripovdka o izvršenem ropu na Krasu, kakor jo je pripovedoval neki Romolo Lizzi (glej notico v zadnjem izdanju pod naslovom: »Rop ali obrekovanje«!), se je izkazala kakor golo drzna izmišljotina onega nepoštenega človeka, da bi pokrtil svoj lastni, res izvršeni zločin. Mož je namreč poneveril neki denar, ki ga je bil prejel, v zastavljalnici za neko blago, katero je bil dobil od neke gospe res v ta namen, da je zastavi, nikakor pa ne pooblastilom, da bi šel z denarjem na Kras. Da pa svojo pripovedko priredi čim verjetnejo, je vspele vmes — kakor je že navada sedaj — da so »roparji«, mej tem, ko so ga topli in porušili na tla, kričali: Poreo de un Italian! Sedaj ostaja le vprašanje: kdaj in kako je mož dobil tiste rane? Ali bodi kakor hoče, nas zanima drugo vprašanje. Za čin poneverjenja dobi mož gotovo svojo »plačilo«, a kdaj dobe naši slovenski kraji okolo Trsta in njih prebivalstvo potrebno zadoščenje za neprestana žaljenja in obrekovanja?!

Usmilit se! »Zima je pred vrati, a jaz nimam ne obleke, ne kruha in nimam čim plačati stanarine«.

Tem boleznim vzklikom se nam je predstavila danes uboga udova, mati šestih otročičev, kateri mož — Komici Anton, večletni člen »Del. podp. društva« — je umrl pred kratkem. Mi nimamo dostaviti druzega, nego da nam je ta nesrečna družina priporočena po poznanih nam narodnih osebah in da jo priporočamo oim, ki so usmiljenega srca. Naslov: ulica della Fornace 6 p. t. desno, ali pa pri slugi gori imenovanega društva,

Polletjske vesti. 59-letnega dninarja Ivana D. iz Trsta je aretirala policija sinoči ob 1/5 uri v ulici Miramar, radi beračenja. 72-letno Josipino F., šiviljo iz Trsta je aretirala policija ob 1/2. uri po noči v ulici Conti, radi pohajčenja in pomanjkanja sredstev.

Dobro domače sredstvo. Mej domačimi sredstvi, katera se uporabljajo za olajšanje bolečin in odvajajoča ribanja pri premraženju, zavzema prvo mesto Liniment, Capsici comp. izdelan v laboratoriju Richterjeve lekarne v Pragi. Cena je nizka: 40 nč., 70 nč. in 1 glid. steklenica, katera te spozna po znanem rudečem sidru.

Koledar.

Danes v torek 15. novembra: Leopold, vojvoda; Jedert, dev. Jutri v sredo 16. novembra: Edmund, šk.; Otmár, opat.

Solnčni:		Lunin:	
Izhod ob 7. uri 24 min.		Izhod ob 9. uri 29 min.	
Zahod „ 4. „ 5 „		Zahod „ 4. „ 47 „	

Ta je 47. teden. Danes je 318. dan tega leta, imamo torej še 47 dni.

Različne vesti

Uzorni narodni častnik. Minole dni je v garnizijski bolnici na Dunaju umrl stotnik Fr. Matovšek, rodом Čeh. Plemeniti mož je vse svoje premoženje zapustil češkemu društvu: »Sokolu«, šolski Matici in dr. V oporoki, pravi med drugim: »Moj češki narod in dragoceni jezik materni bil mi je najdražji v življenju: bil mi je edina tolažba v bojih življenja. Ker pa častnik nisem mogel pokazati tega vsakokrat, storim to sedaj v svoji poslednji uri.

Potres. V različnih delih severne Švedske so v noči na 5. t. m. čutili potres v smeri od jugovshoda do severozahoda. V Torneo, na švedsko-finski meji, je treslo tako, da se je majalo pohištvo in so se odpirala vrata.

Narodno gospodarstvo.

Poročilo ravnateljstva „Trgovske-obrtne registrirane zadruga v Gorici“ z neomejenim jamstvom, za opravljeni mesec oktobra 1898.

1. Število zadrugnikov dne 1. oktobra 1898.	929
Narasplošno tekom meseca za	20
Padlo tekom meseca za	2
Število zadrugnikov dne 1. novembra je znašalo	947
2. Število deležev dne 1. oktobra	1714
Priraslo deležev tekom meseca	47
Odpadlo	2
Število deležev dne 1. novembra je znašalo	1759
3. Svota vplačanih deležev do 1. oktobra	kron 74079-70
„ „ „ tekom meseca	7276-44
„ „ „ izplačanih	39-—
Svota vplačanih deležev dne 1. novembra	kron 81317-14
Svota podpisanih deležev po 150 gl.	kron 527700-—
4. Predumov je bilo izplačanih 1. oktobra	kron 228547-88
Priraslo tekom meseca	15758-78
Odpadlo	5228-76
Stanje predumov dne 1. novembra	kron 239077-10
5. Dopolnilni sklad znašal je 1. oktobra	kron 10683-23
Tekom meseca doplačalo se je	1161-83
Stanje dopolnilnega sklada 1. novembra	kron 11851-06
6. Do konca meseca prosilo je 50) prosite- ljev za predumje v znesku	kron 395754-86
Dovolilo se je v znesku	285101-24
Izplačalo	261173-24
7. Hranilne vloge znašale so 1. oktobra	kron 140004-18
Vložilo se je tekom meseca	5345-—
Izplačalo	13590-—
Stanje hranilnih vlog dne 1. novembra	kron 131759-—
„ 111 knjižicah povprek po 1187 kron 02 vin.	
8. Gotovine v blagajnici 1. okt. in pri poštni hranilnici	kron 9173-15
Svota prejemkov tekom meseca in pri poštni hranilnici	43358-84
Svota izdatkov tekom meseca in pri poštni hranilnici	48811-35
Saldo v blagajnici dne 1. novembra in pri poštni hranilnici	kron 3720-64
9. Denarnega prometa blagajnice od dne 1. oktobra do dne 1. novembra	kron 101343-34
Hranilne vloge obrestujejo se po 4 1/2 %.	
Lastna glavica v podpisanih deležih	kron 81317-14
Zaupana glavica v hranilnih vlogah	131759-18
Razmerje 8 : 13.	

Brzjavna in telefonična poročila. (Zadnje vesti.)

Dunaj 15. Govori se, da je pravosodno ministerstvo naložilo državnim pravdnistvom, naj postopajo proti vsem onim listom, ki so odobraval govore Schönererja in Wolfa.

Dunaj 15. Dne 2. decembra bode razdeljenih nad 3 milijone svetinj. Kovanje teh svetinj je stalo milijon goldinarjev. Grof Thun hoče povabiti državni zbor, da bi sklenil o tej priliki udanostno manifestacijo brez vsake politiške barve. Ako bi stranke ne hotele privoliti v tako politiško brezbarvno manifestacijo, potem naj bi šel predsednik zbornice pred cesarja, kateremu naj bi izjavil udanost iste. V ta namen se že vrše pogajanja med grofom Thunom in načelniki strank.

Dunaj 15. V sredo bode torej zopet seja poslancev. V tej seji bode bržkone glasovanje o predlogih za zatožbografa Badenija. V krogih desnice govore, da je že zagotovljena večina proti zatožbi.

Kaneja 15. Včeraj je bil blizu Kandije pogovor med angleškim konzulom Billitijem, angleškim polkovnikom Chermisedem in krečanskimi voditelji. Poslednji so privolili v izročitev orožja, pod pogojem, da bodo o tem posredovali Angleži. Rečeni polkovnik jim je zatrdil to.

London 15. Lord Kimberley je rekel na nekom banketu, da bodo liberalci kakor jeden mož podpirali angleško vlado v egiptovskem vprašanju. Lord Salisbury da ima ob temu vprašanju vso deželo za sabo. Stem, da se je Francozka umeknila vprašanju Fašode, se ni ponizala nikakor. Največa korist za Anglijo je, da živi s Francozko v dobrih odnosih. Zjedinjeno treba pa odločnosti, da se varujejo pravice Anglije.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 15. novembra. (Izv. brzjav.) Pšenica za december 74 7/8, za maj 71 3/4. Koruza za december 38, za maj 38 3/4. Mast 518.

TRŽNE CENE.

(Cene se razumejo na debelo in s carino vred).

Domači pridelki.

		Od for.	do for.
Fižol: Koks	100 K.	12-75	13-—
Mandoloni	—	12-—	12-25
svetlorudeči	—	—	—
temnorudeči	—	—	—
kanarček	—	—	—
bohinjski novi	—	11-75	12-—
Jeli veliki	—	—	—
„ mali novi	—	8-75	—
zeleni dolgi	100 K.	—	—
„ okrogli	—	—	—
Mešani hrvatski	—	7-50	—
štajerski	—	—	—
maslo fino štajersko	—	—	—
bečmen, št. 10	—	10-75	11-—
„ „ 9	—	14-50	10-75
„ „ 8	—	14-—	14-25
Zelje, kranjsko	—	6-50	7-—
Repa	—	—	—
Krompir, štajerski	—	3-—	3-10
Proso, kranjsko	—	11-25	11-50
Leča, kranjska	—	—	—
Speh	—	59-—	—
Mast	—	56-—	57-—
Kava, Moca	—	146-—	148-—
Ceylon Plant. fina	—	150-—	152-—
Portorico	—	144-—	146-—
Guatemala	—	103-—	105-—
San Domingo	—	104-—	105-—
Santos najfinejši	100 K.	91-—	92-—
„ srednjejši	—	87-—	88-—
„ srednji	—	82-—	83-—
Santos navadni	—	78-—	80-—
Sladkor, Centrifugal I. vrste	—	37-—	—
„ Centrifugal II. vrste	—	36-50	—
Concassé	—	37-75	38-—
razkosani	—	38-75	39-25
Riž, italijanski fini	—	21-—	21-25
italijanski srednji	—	20-50	20-75
Japan, fini	—	20-—	20-25
Raugoon, extra	—	15-—	15-25
„ I.	—	14-25	14-50
„ II.	—	11-25	11-50
Petrolej ruski, v sodih	—	19-—	—
v zabojih od 29 klg.	—	6-60	—
Olje, italijansko najfineje	—	67-—	68-—
italijansko srednjeje	—	62-—	63-—
bombažno amerik.	—	29-—	29-50
Malaga	—	36-—	37-—
Limonl mesinski	zaboj	3-50	4-50
Pomaranče mesinske	—	4-—	5-—
Mandeljni dalmatinski	—	—	—
„ Bari	—	112-—	114-—
Pijačji	—	78-—	80-—
Rožlič dalmatinski	—	10-25	—
„ pulješki	—	11-50	—
Smokve pulješke	—	14-—	—
„ grške v venci nove	—	16-75	—

Varstvena znamka: SIDRO.

LINEMENT. CAPSICI COMP.

iz Richterjeve lekarne v Pragi

pripoznano izvrstno, bolečine blažeče mazilo dobiva se po 40 nvč., 70 nvč. in 1 gl. po vseh lekarnah. Zahteva naj se to

splošno priljubljeno domače sredstvo

vedno le v originalnih steklenicah z varstveno znamko „sidro“ iz Richterjeve lekarne ter vzame previdnostno samo steklenice s to varstveno znamko kakor originalni izdelek.

Richterjeva lekarna pri zlatem levu v Pragi.

Velik zaslužek!

za posestnike menjalnic, kupce, agente itd. originalne srečke

(ne pisma na obroke), katere se oddajo lahko v velikem številu. Ponudbe pod Losgeschäft 7214 na Haasenstein & Vogler, Dunaj.

Prijateljem dobre vinske kapljice pozor!

V gostilni „Konsumnega društva pri sv. Ivanu“ toči se izvrstno vino, in sicer novi in stari refošk ter belo domače.

Vse po 48 nvč.

Za obilen obisk se priporoča

„Konsumno društvo“ pri sv. Ivanu.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdaji gl. 21-—; samo večerno izdanje gl. 12-—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelcu, v Šklednju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašpersič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovenci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“

Na najvišje povelje Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva.

XXXII. ces. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene v tej državni polovini.

Ta denarna loterija, jedina v Avstriji zakonita dovoljena, obsega 12034 dobitkov v gotovini v skupnem znesku 401.800 kron.

Glavni dobitek znaša

200.000 kron

Za izplačanje dobitkov jamči c. kr. loterijski sklad.

Zrebanje nepreklicno dne 15. decembra 1898.

Jedna srečka stane 4 krone.

Srečke dobiva se pri oddelku za državne loterije na Dunaju, I. Riemergasse 7, v loterijskih kolekturah, v tobakarnah, pri davčnih, poštnih, brzjavah in železniških uradih, v menjalnicah itd.; igralni načrti gratis za kupce srečk.

Srečke se dopošljejo poštino prosto.

C. kr. loterijska direkcija
oddelek za državne loterije.

Trgovsko - obrtna registrovana zadruga v Gorici

z neomejenim jamstvom.

Vaše blagorodje!

Dne 7. oktobra 1897. se je obrnila zadruga prvič na slovensko občinstvo z vabilom k pristopu. Z dnem 1. oktobra 1898. je štela zadruga 904 člene in 1659 deležev v znesku kron 497.700.

S temi številkami v kratki dobi svojega poslovanja, od 1. decembra 1897. do 30. septembra 1898., je dokazala zadruga skrajno potrebo in velik pomen svoje ustanovitve.

Prva in glavna naloga zadruge je, podpirati trgovski in obrtni stan v Gorici. Novo odprte prodajalnice in obrti tekom leta 1897. in 1898. so dokaz, da je zadruga vršila uspešno to svojo prvo nalogo.

Ravnateljstvo zadruge pri tem ni zanemarjalo drugega dela svoje naloge, sporazumno s trgovsko-obrtnim pospeševalnim društvom, opazovati trgovsko in obrtno gibanje na Goriškem sploh. Pridobilo si je mnogo izkušnje in utrdilo prepričanje, da je trgovina in obrt v slovenskem delu dežele skrajno zanemarljena, da smo začetniki, prepuščeni samouku, samopomoči. Od nikoder bodrilne in učilne besede, nego izmed nas! Naša trgovina in obrt sta brez opore činiteljev, katere je postavilo državno zakonodajstvo v to svrhu. Išči-mo in najdemo torej boljše bodočnost le v sebi, v varčnosti, vzajemnosti in v učenju. To spoznanje je bil gonilni vzrok ustanovitvi zadruge, to mora ostati nje vodilo. Trgovsko-obrtna zadruga nudi najlažjo priliko, nabirati glavnico; vsak, tudi manjši obrtnik in prodajalničar, utegne ločiti eno krono na teden ali 2 goldinarja na štiri tedne. Obrestuje se mu v zadrugi vsaka krona od tedna do tedna po 4%. Ob enem je pa prisiljen, varčiti vsaj pet let, in privarčiti najmanj 300 kron ali 150 gld. Da je vlaganje vsakemu pristopno tudi izven Gorice, se je uvedel čekovni promet. Tedenski ali mesečni obroki se vplačujejo lahko pri vsakem poštne uradu. Težko ali nadležno bode s početka marsikomu, zlagati krono h kroni, polagoma pa postane to navada, iz té pride varčnost. Brez te obrtnik in trgovec ne more prosperovati.

Malenkostno bi se zdelo premožniku tako zlaganje po kroni. Svota nabranih deležev za devetmesečno dobo, to je 1000 aktivnih deležev ali 300.000 kron za prvo petletje — govori glasno, da daje krona h kroni ogromno premoženje. In vsa ta glavnica je pristopila na novo v pomoč obrti in trgovini. Ako zadruga napreduje v 2., 3., 4. in 5. letu tako, kakor je v prvem, potem bode imela v petletji 5000 aktivnih deležev z 1.500.000 kron ali $\frac{3}{4}$ milijona goldinarjev. Od tega je 1.300.000 kron privarčene glavnice, 200.000 kron

pa pridobljenih obrestij. Ako goriški Slovenci k zadrugi pristopijo do tega števila, pač najsijajnejše dokažejo, da so razumno računajoče ljudstvo, ki si samo ustvari boljše gospodarsko bodočnost!

Osnova zadruge pospešuje varčenje in nabiranje glavnice na najugodnejši način. Na primer:

1. Kedor pristopi prvo leto z enim deležem, drugo s še enim, in tako naprej do petega in s šestim letom nadaljuje vplačevanje petih deležev, to je pet kron na teden ali 130 gld. na leto, prejema od dokončanega petletja naprej vsako leto 150 gld. ali 300 kron glavnice. Zadruga nudi tako priliko obrtnikom in trgovcem, da si pripravljajo tekom celega leta z majhnimi zneski potrebno glavnico.

2. Kedor vplačuje po kroni na teden tekom štirih petletij in konec petletja naloži privarčeno svoto kot hranilno vlogo, nabere v 20. letih 882 gld. ali 1764 kron, to je, prihranil je 520 gld. glavnice in pridobil 362 gld. golih obrestij, v 40 letih pa 2793 goldinarjev, to je, prihranil je 1040 gld. in pridobil 1653 gld. obrestij. Ako pristopi kedo na ta način v zadrugo z dvajsetimi leti, se je zavaroval tako rekoč za slučaj doživljenja 60. leta starosti za 2793 gld. In plačeval je le jedno krono na teden ali 2 gld. 34 kr. na mesec. Glavnica je pa tekom cele dobe njega lastnina. Pet kron na teden ali nekaj čez deset goldinarjev na mesec daje v 40 letih 13.965 goldinarjev, dočim najugodnejša zavarovalnica toliko ne nudi.

Kedor je varčil, pa ni le sebi koristil. S svojimi vplačevanji obroki je pomagal obrtnikom in trgovcem, katerim se nabrane svote izposojajo. Varčenje sebi v korist in ob enem zupanje prihranjenega denarja drugemu pa budi in razvija vzajemnost. Trgovski in obrtni stan po tej vzajemnosti še le postane eno gospodarsko telo.

Predujem na podpisani delež ali posojilo se dobi na poročstvo, izjemoma tudi brez tega, v vsakem poljubnem znesku. Kedor si izposodi 200 kron za pet let, plačuje svoj delež eno krono na teden in poleg tega še 28 vinarjev na obrestih. Plačuje torej na teden 64 krajcarjev, ter je vrnil v petih letih izposojenih 200 kron, konec petletja pa prejme na ostalem deležu še 50 goldinarjev; ali kedor si izposodi 300 kron, dobi cel delež naprej izplačan, to je 260 kron glavnice in 40 kron obrestij, katere drugi, ki varči, dobi izplačane še le po preteku petih let; vrača pa svoj delež, jedno krono in 42 vinarjev

dopolnitve, ali pa 71 krajcarjev na teden. V petih letih je vrnil glavnico in obresti.

Kolikor si kedo izposodi, toliko delež mora podpisati za dobo petih ali vsaj desetih let. S predujmi si olajšajo uradniki in stanovi, ki imajo stalne dohodke, večja odplačila in pomagajo obrtniku in trgovcu k trgovini. Na primer:

Uradnik, ki ima na leto potrebščin 60 gld. pri krojaču, pristopi z dvema deležema, plačuje 2 kroni na teden ali nekaj čez 8 kron na mesec. S poročtvom obrtnika dobi na podpisane deleže vsako leto 60 gld. predujma ter plačuje poleg deleža še 15 vin. obrestij in toliko več vsako leto naprej. Obrtnik je prejel plačilo v gotovini, uradnik si je pa razdelil odplačilo na mesečne obroke.

Obrtnik in trgovec, ki ve, da sme računati na gotovino, pa bode vse drugače podjeten nego oni, ki mora iskati krajcar za krajcarjem pri odjemalcu. Vzajemnost med stanovi v trgovsko-obrtni zadrugi kaže nam sledeče razmerje:

Obrtniki, solariji, zdravniki, profesorji	učitelji	državni, deželni in zasebni uradniki	duhovniki	delavci, sluga, vovniki	posesevalniki in zasebni	ministri, sodniki, sodilniki, sodarji, solariji, hišarji, zidarji, mesarji, kolarji, kovači, kolarji, kretnarji, kavararji, pekci, tovarnarji	trgovci	Skupaj
14	68	35	40	79	265	282	121	904

Nabrana velika glavnica in misel vzajemnega podpiranja pa gotovo stori, da računamo, da smo zaupni in podjetni. S temi lastnostmi in večjo obratno glavnico se lotimo lahko velike trgovine in velike obrti. Naravnih sil in zakladov imamo dovolj v deželi. Da jih izkoristimo, je treba nam glavnice, vstrajnosti in znanja. Nabirajmo torej denar, nabirajmo z zaupnostjo, rabimo ga z vzajemnostjo. Čisti dobiček, ki skupi trgovsko-obrtna zadruga, pa naj služi v vrhovni cilj, izšolati v deželi obrtni in trgovski stan. Od leta do leta se širijo obrtne in trgovske šole. Ljubljana, Gradec, Dunaj imajo že ugledne zavode, dobimo si jih tudi mi. Kolikor je na razpolago čistega prebitka zadruge, obrnimo ga v ustanovitev strokovnih, obrtnih in trgovskih šol, v podpiranje učencev takih zavodov s tem, da se napravijo letne ustanove. To bodi

najvišja naloga nabranega rezervnega zaklada trgovsko-obrtna zadruga.

Dobiček, kateri razni stanovi dajejo z varčenjem in vzajemno pomočjo, služi istim, pada njim nazaj.

Ako se bode zadruga s to močjo razvijala, kakor tekom prvih 10 mesecev poslovanja, postane ob končanem petletji osrednji zavod goriških posojilnic. Sodeč po številu deležev prvega leta, bi znašalo ob končanem petletji 8000 deležev, to je 2.400.000 kron podpisane glavnice. Ista bo dohajala v tedenskih zneskih vštete obresti od pred-ujmov 10.000 kron. Kedor pa le količ-
kaj vé, kaj pomeni redni tedenski do-
hodek 10.000 kron, zastavi že v prid
mirnemu in zanesljivemu poslovanju
naših posojilnic ves svoj upliv, da tr-
govsko-obrtna zadruga pride do zaže-
ljenega razvoja, in po tej poti naši de-
narni zavodi najdejo posredujočo cen-
tralno blagajnico.

Zadruga sprejema hranila ter obrestuje vložene zneske po 4½%. Po pravilih svota vloženega denarja ne sme presegati polovice zneska podpisanih deležev. Zadruga je spre-
jela tekom desetmesečnega obstanka
190.000 kron hranil, od katerih ima
danes v znesku še 140.000 kron. Ker
znašajo podpisani deleži kron 497.700,
je zaupni denar pokrit štirikrat s pod-
pisanimi deleži. Zadrugniki pa jamčijo
za ta denar ne le s podpisanimi de-
leži, marveč solidarno z neomejenim
jamstvom. Smemo torej reči, da
zadruga nudi za naloženi de-
nar največ varnosti na Sloven-
skem. Ker vlaganje hranil močno po-
spešuje razvoj zadruga in je posebno v
prvih petih letih mogoče vstreči prošnjam
za posojilo le, ako hitro naraščajo hra-
nila, se vabijo naši premožniki, da svoj
denar nalagajo pri trgovsko-obrtni za-
drugi. Mnogo našega denarja imajo še
ptuji denarni zavodi. Dokler nima za-

druga toliko hranil, kolikor dopuščajo
pravila, je dolžnost vsakega, da denar
nalaga pri trgovsko-obrtni zadrugi.

Z dnem 1. decembra 1898. konča
trgovsko-obrtna zadruga prvo leto pr-
vega odseka, ki konča 1. decembra
1902. S prvim januarjem 1899. prične
drugi odsek, ki bode trajal do konca
leta 1903. Sprejemanje članov v prvi
odsek je zaključeno. Podpisano rav-
nateljstvo vabi že sedaj vse
stanove k pristopu v drugi od-
sek. Plačevanje in izplačevanje za ta
odsek se izvršuje lahko takoj z današ-
njim dnem. Kedor želi pristopiti, naj
se obrne ali osebno ali z dopisnico na
uradno vodstvo zadruga, da mu da po-
trebna pojasnila in navodila.

V nadi, da slovensko občinstvo
uvažuje zadrugo po sedanjem delo-
vanji in izkaže to z obilnim pristopom
v drugi odsek, beležijo

v Gorici, dne 28. oktobra 1898.

Dr. Henrik Tuma, deželni poslanec in odbornik,
načelnik.

Dr. Alojzij Franko, odvetnik,
prvi namestnik.

Franjo Žnidarčič, c. kr. profesor,
prvi zapisovalec.

Ivan Delak, hišni posestnik.

Peter Drašček, trgovec.

Andrej Jakil, lastnik strojarne v Rupi.

Anton Fon, krčmar in klobučar.

Jernej Kopač, svečar.

Dr. Andrej Lisjak, zdravnik.

Fran Pavšič, mizarski mojster.

Ivan Dekleva, veletržec.
drugi namestnik.

Andrej Gabršček, lastnik tiskarn,
drugi zapisovalec.

Ivan Doljak, mizarski mojster v Solkanu.

Anton Jeretič, knjigotržec.

Anton Jerkič, fotograf.

Anton Krušič, krojač.

Jožef Kutin, trgovec.

Fran Mozetič, zidarski mojster.

Ivan Reja, krčmar.

Andrej Tabaj, veroučitelj.